

ПРОФЕСОРУ ЛЮБОМИРУ ЦАРИКУ – 70 РОКІВ



28 листопада відзначає своє 70-річчя професор Любомир Петрович ЦАРИК – талановитий педагог, видатний науковець, природодослідник, фундатор наукової школи з геоекології та збалансованого природокористування, Відмінник народної освіти (2005 р.), лауреат нагрудних знаків «За наукові та освітні досягнення» (2015 р.) та «Василь Сухомлинський» (2020 р.), володар Почесної Грамоти Міністерства освіти і науки (2006 р.), почесної відзнаки Наукового товариства ім. Шевченка (2023 р.), численних відзнак Тернопільського обласного управління освіти і науки (2006 р., 2010 р.) та педагогічного університету (2012 р., 2015 р., 2021 р.), активний громадський діяч, багатогранна і харизматична особистість.

Народився ювіляр у 1955 році у селі Порохова, що у межах мальовничого Подністров'я на півдні Тернопільської області, у інтелігентній сім'ї педагогів, де завжди панували освітні цінності. У 1970 році з відзнакою завершив навчання в Базарській восьмирічній школі Чортківського району. Далі здобував освіту у Львівському електротехнікумі зв'язку. У період 1974–1976 років проходив військову службу. У 1977 році поступив до найпрестижнішого на той час університету, де його беззаперечний талант був помічений, і у 1982 р. активного та ерудованого випускника рекомендували до вступу в аспірантуру. У 1988 р. успішно захистив дисертацію на тему «Економіко-географічні аспекти вдосконалення територіального управління господарством (на матеріалах Північного економічного району)».

З липня 1987 року Л.П. Царик працював на посаді викладача природничого факультету Тернопільського державного педагогічного інституту. Від самого початку своєї діяльності він активно підтримував ідею створення географічного факультету, яка була реалізована в 1990 році, і Любомир Петрович став його першим деканом. Молодий та ініціативний керівник швидко завоював прихильність як студентів, так і викладачів. Він докладав значних зусиль для забезпечення високого рівня викладання географічних дисциплін, тому студенти педінституту нарівні з вихованцями провідних ВУЗів країни брали участь у національних олімпіадах та конкурсах наукових робіт, неодноразово здобуваючи перемоги (9 призових місць на Всеукраїнських олімпіадах з географії та екології, 5 призових робіт на Всеукраїнських наукових конкурсах студентської творчості). Багато викладачів продовжили свою наукову діяльність, захистивши дисертації (2 докторських і 17 кандидатських дисертацій). У 1992 році за його участі відбулось заснування кафедри географії України, яка стала першою в педагогічних університетах країни з такою назвою. Завдяки його ініціативності та наполегливій праці було створено геостационар у 1993 році, відкрито нові спеціальності — «Екологія та охорона навколишнього середовища» в 1995 році та «Туризм» в 2004 році. Організаторські здібності Любомира Петровича яскраво проявилися у заснуванні і випуску фахового журналу «Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія», перший номер якого було опубліковано у 1998 році. Сьогодні цей журнал визнано одним із провідних наукових видань України. Ним започатковано у 1999 році і проведено на базі педагогічного університету 6 міжнародних науково-практичних конференцій еколого-

географічного спрямування, у співпраці з Подільськими університетами організовано 11 міжнародних науково-практичних конференцій «Подільські читання», а також започатковано обласний еколого-краєзнавчий проект для учнівської молоді «Твій рідний край» (з 2000 р.). У 2000 році була створена кафедра геоекології та методики викладання екологічних дисциплін (з 2024 року – кафедра геоекології та гідрології), яку ювіляр очолює донині.

За серію публікацій з еколого-географічної тематики у 1999 році Любомира Петровича було обрано членом-кореспондентом Української Екологічної Академії наук. Логічним продовженням його наукової діяльності став успішний захист докторської дисертації у 2010 році за спеціальністю 11.00.11 – конструктивна географія та раціональне використання природних ресурсів на спеціалізованій вченій раді Львівського національного університету імені Івана Франка.

Професор Л.П. Царик стає фундатором наукової школи з екологічної географії. Вченим обґрунтовано концепцію регіональних природоохоронних систем, удосконалено ландшафтознавчі аспекти концепції екомереж, розроблено методичні підходи до оцінки й аналізу природних рекреаційних ресурсів, еколого-географічних ситуацій. Розробка проекту подільської частини Галицько-Слобожанського екокоридору, створення схем регіональних екомереж Поділля, Тернопільської області, локальної екомережі м. Тернополя є вкладом наукової школи професора Царика Л.П. у реалізацію загальнодержавної програми з формування національної екомережі України на період 2000-2015 років.

У доробку професора 530 наукових публікацій. Л.П. Царик є автором одноосібних монографій «Еколого-географічний аналіз і оцінювання території: теорія та практика» (2006 р.), та «Географічні засади формування і розвитку регіональних природоохоронних систем: концептуальні засади, практична реалізація» (2009 р.), а також колективних монографій: «Голицький ботаніко-ентомологічний заказник загальнодержавного значення» (1997 р.), «Природні рекреаційні ресурси: методи оцінки й аналізу» (2001), «Природні умови та ресурси Тернопільщини» (2011), «Регіональний ландшафтний парк «Загребелля» у системі рекреаційного і заповідного природокористування» (2013), «Географія Тернопільської області» (2017), «Трансформація геоекологічних процесів басейну річки Джури» (2018), «Природокористування і охорона природи у басейнах малих річок» (2021), «Зелено-блакитна інфраструктура в містах пострадянського простору: вивчення спадщини та підключення до досвіду країн V4:» (2022), Оптимізація землекористування та емісії парникових газів (на матеріалах територіальних громад) (2023), Заповідні та екологічні мережі в системі збереження ландшафтного і біотичного різноманіття (2025).

Професор Л. П. Царик – активний координатор численних природоохоронних акцій, організатор 10 наукових експедицій, розробник національних і міжнародних проектів. Серед його вагомих ініціатив — вивчення екологічного стану долини річки Серет (1989), Тернопільського ставу (1993), інвентаризація зелених насаджень міста Тернополя (1995), дослідження природи Голицького ботаніко-ентомологічного заказника (1996), аналіз екологічного стану заповідних об'єктів долини річки Дністер (1997). Він також проводив обстеження регіональних ландшафтних та дендрологічних парків, а також парків-пам'яток садово-паркового мистецтва, щоб оцінити їх екологічний стан і рекреаційний потенціал (2004). У рамках багаторічної роботи досліджував перспективні ключові та сполучні території як важливі елементи регіональної екомережі (2005-2008), особливості природокористування в долинах річок Вільховець (2006), Джури (2015-2017) та Гнізна (2019-2020) тощо.

В очолюваній ним науково-дослідній лабораторії «Моделювання еколого-географічних систем» під керівництвом вченого підготовлено та захищено понад 100 кваліфікаційних бакалаврських та магістерських робіт, 13 кандидатських дисертацій, виконано шість держбюджетних і десять госпдоговірних науково-дослідних проектів, зокрема Проекти організації території природного заповідника «Медобори», національних природних парків «Кременецькі гори», «Дністровський каньйон», регіонального ландшафтного парку

«Загребелля», схеми обґрунтування екомереж Поділля, Тернопільської області, м.Тернополя, Тернопільської та Скала-Подільської територіальних громад.

Вчений активно сприяє розвитку географічної та екологічної освіти. Професор Л.П. Царик є автором навчальних програм і підручників для загальноосвітніх навчальних закладів: «Екологія, 10 клас» профільний рівень (К.: «Генеза», 2010); «Екологія, 10 клас» академічний рівень (К.: «Генеза», 2011); автором навчальних програм і підручників для загальноосвітніх навчальних закладів: «Екологія, 11 клас» профільний рівень; «Екологія, 11 клас» академічний рівень (електронні версії, 2011); співавтором і науковим редактором навчальних посібників для студентів університетів: «Соціальна екологія» (2002 р.), «Природокористування» (2015 р.), «Прикладна екологія» (2017 р.) «Геоєкологія» (2019 р.), «Глобальні і регіональні екологічні проблеми» (2021 р.), Стратегія сталого розвитку (2024 р.); автором десятка навчальних посібників для студентів екологічних спеціальностей вишів.

Заснований Любомиром Петровичем обласний еколого-красознавчий проєкт "Твій рідний край" (2000 рік) зосереджений на дослідженні рідної природи, охороні та відновленні унікальних природних комплексів за участю молоді. З 2012 року успішно впроваджується еколого-просвітницький проєкт "Шкільний дендрарій". Особливу увагу варто звернути на невичерпний альтруїзм вченого. Він невтомно присвячує себе громадській діяльності, виступаючи ініціатором, керівником та основним виконавцем соціально-економічних проєктів, які є надзвичайно важливими для суспільства. Завдяки зусиллям Любомира Петровича Тернопільщина стала лідером у створенні численних шкільних дендраріїв. Це свідчить як про його стратегічне мислення, так і про талант педагога, адже саме позиція вчителя відіграє вирішальну роль у формуванні свідомості молодого покоління. Його ініціативи також включають створення низки заповідних об'єктів та територій у долинах річок Вільховець, Джурин, Гнізна, а також розробку проєктів мережі регіональних ландшафтних парків краю.

На сьогодні Любомир Петрович обіймає численні почесні та наукові посади. Він є доктором географічних наук, професором, дійсним членом Наукового товариства імені Шевченка (НТШ), членом-кореспондентом Української Екологічної Академії наук, академіком Академії наук вищої освіти. Любомир Петрович входить до складу президії Українського географічного товариства, очолює Тернопільський осередок УГТ, а також є членом президії Тернопільського осередку НТШ. Крім того, він активно співпрацює з науково-технічними радами природного заповідника "Медобори" та національних природних парків "Дністровський каньйон" і "Кременецькі гори". Він також бере участь у діяльності громадської ради при Управлінні екології та природних ресурсів Тернопільської ОДА та є членом таких громадських організацій, як «Екоальянс» і Тернопільський міський підрозділ НЕЦУ.

Повний список досягнень, звань і нагород Любомира Петровича Царика можна описувати ще довго. Його цінують за сумлінну творчу працю, високий рівень професійної майстерності, вагомий особистий внесок у розвиток освіти та науки, навчання і виховання підростаючого покоління. Завжди захоплює неймовірна доброзичливість, висока компетентність, глибока ерудиція та професійна майстерність вченого, його справедливість і людяність як керівника. Його креативний підхід і цілеспрямованість у роботі є справжнім прикладом для наслідування. А людські якості впевнено стоять на рівні з науковими досягненнями.

Колектив факультету щиро вітає ювіляра! Бажаємо міцного здоров'я, нових здобутків, невичерпної енергії та натхнення! Нехай удача завжди супроводжує Вас, а життєвий шлях буде сповнений нових ювілеїв і приємних звершень.